

Insolvence a odpůrčí žaloba

Odpůrčí žalobou ve smyslu ustanovení § 235 a násl. insolvenčního zákona lze odporovat též rozhodnutí valné hromady obchodní společnosti nebo rozhodnutí jediného společníka obchodní společnosti v působnosti valné hromady přijatému podle obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. prosince 2013.

(Rozsudek Nejvyššího soudu (České republiky sp.zn. 29 ICdo 6/2012, ze dne 31.3.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně Ing. H.G., se sídlem v P., jako insolvenční správkyne dlužníka M. spol. s r. o., zastoupené Mgr. V.P., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému M. K., zastoupenému JUDr. Ing. P.B., advokátem, se sídlem v P., o odpůrčí žalobě, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 59 Icm 550/2010, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka M. spol. s r. o., se sídlem v P., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 59 INS 3124/2009, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 6. října 2011, č. j. 59 Icm 550/2010, 101 VSPH 98/2011-128 (MSPH 59 INS 3124/2009), tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 28. února 2011, č. j. 59 Icm 550/2010-86, Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) v řízení o odpůrčí žalobě insolvenční správkyne dlužníka M. spol. s r. o. směřující vůči žalovanému M. K.:

1/ Určil, že rozhodnutí jediného společníka při výkonu působnosti valné hromady dlužníka ze dne 3. října „2010“, ve znění: „Jediný společník určuje k rozdělení zisk ve výši 1.565.000,- Kč a k výplatě zisku bude použit sociální fond (účet 427) ve výši 100.000,- Kč a nerozdělený zisk z minulých let (účet 428) ve výši 1.465.000,- Kč. Výplata zisku bude provedena do konce roku 2008.“, je neúčinným právním úkonem vůči všem věřitelům, kteří v rámci insolvenčního řízení vedeného u insolvenčního soudu v Praze pod. sp. zn. MSPH 59 INS 3124/2009 uplatňují svá práva vůči dlužníku (bod I. výroku).

2/ Zamítl žalobu v rozsahu, v němž se žalobce domáhal určení, že neúčinným právním úkonem je platba dlužníka žalovanému:

- ve výši 320.000,- Kč, ze dne 1. prosince 2008 (bod II. výroku),
- ve výši 320.000,- Kč ze dne 5. prosince 2008 (bod III. výroku),
- ve výši 320.000,- Kč ze dne 9. prosince 2008 (bod IV. výroku),
- ve výši 305.000,- Kč ze dne 17. prosince 2008 (bod V. výroku),
- ve výši 65.250,- Kč ze dne 22. prosince 2008 (bod VI. výroku).

3/ Rozhodl o nákladech řízení (bod VII. výroku) a o soudním poplatku (bod VIII. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1/ Rozhodnutím jediného společníka při výkonu působnosti valné hromady dlužníka ze dne 3. října 2008 (dále jen „rozhodnutí jediného společníka“) si žalovaný jako jediný společník dlužníka určil k rozdělení zisk ve výši 1.565.000,- Kč, s tím, že k výplatě byl použit sociální fond (účet 427) ve výši 100.000,- Kč a nerozdělený zisk minulých let (účet 428) ve výši 1.465.000,- Kč a výplata zisku měla být provedena do konce roku 2008.

2/ Žalovanému byla částka 1.565.000,- Kč vyplacena tak, že obdržel:

- 1. prosince 2008 částku 320.000,- Kč,
- 5. prosince 2008 částku 320.000,- Kč,
- 9. prosince 2008 částku 320.000,- Kč,
- 17. prosince 2008 částku 305.000,- Kč,
- 22. prosince 2008 částku 65.250,- Kč.

3/ Usnesením ze dne 19. května 2009, č. j. MSPH 76 INS 2703/2009-A-6, odmítl insolvenční soud insolvenční návrh dlužníka ze dne 13. května 2009.

4/ Dlužník podal 29. května 2009 další insolvenční návrh, podle kterého ke dni podání insolvenčního návrhu má závazky po splatnosti od roku 2005, přičemž:

- závazky po lhůtě splatnosti po dobu delší 1 roku činí 114.202,67 Kč,
- závazky po lhůtě splatnosti po dobu delší 6 měsíců činí 1.510.000,37 Kč,
- závazky po lhůtě splatnosti po dobu delší 3 měsíců činí 3.048.889,27 Kč,
- závazky po lhůtě splatnosti po dobu delší než 1 měsíc činí 3.728.178,68 Kč.

5/ Usnesením ze dne 18. června 2009, č. j. MSPH 59 INS 3124/2009-A-15, zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka, prohlásil konkurs na majetek dlužníka a insolvenčním správcem dlužníka ustanovil žalobce.

6/ Podle znaleckého posudku č. 49/2010, ze dne 13. září 2010, vypracovaného pro Policii České republiky (dále jen „znalecký posudek“) byla v roce 2008 ztráta dlužníka tak vysoká, že koncem roku 2008 vykázal zápornou hodnotu vlastního kapitálu (majetek byl nižší než závazky). Znalecký posudek vymezuje okamžik, ke kterému se dlužník ocitl v úpadku, podle existence hotovosti v účetní evidenci v pokladně, s tím, že kdyby se udávaná hotovost nacházela na pokladně i fyzicky, byl by zlomovým rokem rok 2008, v jehož druhé polovině bylo evidentní, že dojde ke ztrátě. S přihlédnutím k účtování nedokončené výroby určil znalec moment, kdy se dlužník ocitl v úpadku, na konec roku 2008. Podle znaleckého posudku vyplývá z účetnictví dlužníka, že koncem roku 2008 a v roce 2009, kdy již dlužník měl povinnost podat insolvenční návrh, docházelo ke zvýhodňování věřitelů. Na přelomu roku 2008 a 2009 již byl dlužník předlužen a vyplacení podílu na zisku na konci roku 2008, kdy měl dlužník vysoké dluhy a finanční problémy, lze považovat za vydání nepřiměřené majetkovým poměrům firmy, a to i s ohledem na skutečnost, že finančnímu úřadu nebyla uhrazena srážková daň právnických osob. Finanční situace dlužníka se v roce 2008 a 2009 postupně zhoršovala a koncem roku 2008 a v roce 2009 již dlužník nebyl schopen dostát všem svým závazkům.

7/ Podle přihlášek pohledávek věřitelů do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka činily splatné pohledávky vůči dlužníku:

- k 3. říjnu 2008 (kdy bylo vydáno rozhodnutí jediného společníka) 864.887,20 Kč,
- k 1. prosinci 2008 (1. platba) 2.003.470,70 Kč.

8/ Podle znaleckého posudku vykazoval dlužník v účetnictví pohledávky dalších věřitelů ve výši 287.795,58 Kč, takže splatné pohledávky vůči dlužníku činily k 3. říjnu 2008 celkem 1.152.682,78 Kč.

Na tomto základě dospěl insolvenční soud k závěru, že v rozsahu týkajícím se výroků II. až VI. rozsudku není žaloba důvodná vzhledem k usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. března 2004, sp. zn. 30 Cdo 531/2003 (toto rozhodnutí je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže, byla-li vydána po 1. lednu 2001 - veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu), podle kterého právním úkonem není faktická činnost, byť se jí právní úkon provádí a za faktickou činnost je nutno považovat i výplatu peněžních částek provedenou dlužníkem. Vmeta plateb, která je faktickou činností, není (podle insolvenčního soudu) právním úkonem, a proto jí nelze odporovat.

Ve vztahu k vyhovujícímu výroku svého rozsudku (bod I. výroku) poukázal insolvenční soud na:

1/ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. října 2007, sp. zn. 29 Cdo 1193/2007, obsahující závěr, podle kterého rozhodování v působnosti valné hromady není jednáním společnosti ve vztahu ke třetím osobám (právním úkonem), a proto je nemohou činit osoby, oprávněné jednat jménem společnosti (v

projednávané věci společně předseda a místopředseda společnosti), ale musí je přijmout orgán k tomu oprávněný, tj. představenstvo společnosti, jakož i závěr, že rozhodnutí jediného akcionáře o odvolání člena představenstva z funkce je právním úkonem.

2/ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2008, sp. zn. 29 Cdo 3646/2008, obsahující závěr, podle kterého rozhodnutí jediného akcionáře při výkonu působnosti valné hromady není právním úkonem.

Posledně citovaný závěr však podle Nejvyššího soudu (uvádí insolvenční soud) nebrání tomu, aby i na usnesení valné hromady (a tudíž i na rozhodnutí jediného akcionáře při výkonu působnosti valné hromady) byla - za určitých okolností - analogicky aplikována ustanovení upravující výklad a platnost právních úkonů.

Insolvenční soud proto dospěl k závěru, že potud je na místě žalobě vyhovět, neboť v době, kdy žalovaný v působnosti valné hromady přijímal zkoumané rozhodnutí, měl již povinnost podat insolvenční návrh dle ustanovení § 98 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), [dlužník byl v úpadku a měl řadu věřitelů s neuspokojenými splatnými pohledávkami]. Proto je třeba analogicky nahlížet na rozhodnutí jediného společníka jako na neúčinné vůči všem věřitelům a správci dle ustanovení § 241 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona.

K odvolání obou účastníků Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem:

1/ Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodu I. výroku ve znění respektujícím, že rozhodnutí jediného společníka bylo přijato 3. října 2008 (první výrok, část věty před středníkem).

2/ Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodech II. až VI. a VIII. výroku (první výrok, část věty za středníkem).

3/ Změnil rozsudek insolvenčního soudu v bodu VII. výroku (první výrok, část věty za středníkem).

4/ Rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud dospěl k závěru, že podaná odvolání nejsou důvodná, k čemuž dále formuloval následující závěry:

1/ Odvolací soud sdílí závěr insolvenčního soudu, že z hlediska zvláštní úpravy neúčinnosti právních úkonů dlužníka obsažených v ustanoveních § 235 až § 243 insolvenčního zákona je třeba na rozhodnutí jediného společníka (jímž byl žalovaný) pohlížet jako na právní úkon, jehož neúčinnosti se insolvenční správce může dovolat, neboť bez určovacího rozsudku by se do majetkové podstaty dlužníka nemohlo dostat žádného plnění z takového úkonu.

2/ O právní úkon dlužníka ve smyslu ustanovení § 235 odst. 1 insolvenčního zákona jde vždy tam, kde dlužník sám neměl z úkonu vůči svému dlužníku ke dni zahájení insolvenčního řízení žádnou splatnou pohledávku, přičemž o takový případ jde v této věci.

3/ Kdyby soud neurčil, že zkoumané rozhodnutí jediného společníka (o tom, že z majetku dlužníka bude právě jemu vyplacen zisk ve výši 1.565.000,- Kč), je vůči ostatním věřitelům neúčinné, nemohla by žalobkyně postupovat podle § 233 odst. 1 a § 237 odst. 1 nebo § 239 odst. 4 insolvenčního zákona a domáhat se po žalovaném, aby plnění, které na základě tohoto rozhodnutí přijal od dlužníka, vrátil (vydal) do majetkové podstaty dlužníka.

4/ Z řečeného logicky vyplývá, že vlastní výplata plnění přijatého žalovaným na základě rozhodnutí jediného společníka není právním úkonem, jehož neúčinnosti se lze u soudu dovolat, což odpovídá právnímu názoru, který Nejvyšší soud formuloval v usnesení sp. zn. 30 Cdo 531/2003 (insolvenčním soudem správně zmíněném).

5/ Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem insolvenčního soudu, že rozhodnutí jediného společníka je právním úkonem neúčinným ve smyslu § 241 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona, neboť jím byl žalovaný zvýhodněn. V důsledku vlastního rozhodnutí se mu totiž dostalo na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu, a navíc dlužník toto rozhodnutí učinil v době,

kdy již byl v úpadku.

6/ S přihlédnutím k právní domněnce zakotvené v ustanovení § 241 odst. 2 insolvenčního zákona (ve spojení s ustanovením § 241 odst. 4 insolvenčního zákona) není důkazní břemeno ohledně existence úpadku v době neúčinného právního úkonu dlužníka na žalobkyni a žalovaný, jenž byl jako jediný společník a jednatel dlužníka nepochybně osobou dlužníku blízkou ve smyslu ustanovení § 196a zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), ve spojení s § 135 odst. 2 obch. zák. (což lze nepřímou dovodit i z ustanovení § 295 odst. 2 písm. c/ insolvenčního zákona), tuto právní domněnku nevyvrátil.

7/ Tvrzení žalovaného, že v době vydání rozhodnutí jediného společníka nebyl dlužník v úpadku, jsou vyvrácena insolvenčním návrhem dlužníka z 29. května 2009, podepsaným samotným žalovaným (jako jednatelem). V tomto insolvenčním návrhu se výslovně uvádí, že dlužník je v úpadku, protože má více věřitelů se splatnými pohledávkami, a tyto závazky není schopen plnit, neboť je v platební neschopnosti a nedisponuje dostatečnými finančními prostředky.

8/ Bez významu je tvrzení žalovaného, že v říjnu 2008 byla dlužníková aktiva mnohem vyšší, než v té době splatné závazky vůči celkem 32 jeho věřitelům (uvedeným v insolvenčním návrhu) s pohledávkami splatnými před 3. říjnem 2008.

9/ Není-li totiž dlužník schopen využít svého majetku (ať již finančních prostředků, kterými disponuje, movitých či nemovitých věcí, nebo svých pohledávek za dlužníky) k úhradě svých splatných závazků, nelze přihlížet při úvaze o tom, zda je ve smyslu § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona v úpadku ve formě platební neschopnosti, ani k výši tohoto majetku; srov. obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. prosince 2010 uveřejněné pod „R 80/2011“ (jde o usnesení sen. zn. 29 NSČR 10/2009, uveřejněné pod číslem 80/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 80/2011“).

10/ Ostatně, kdyby neměl obstát závěr, že dlužník byl v úpadku v říjnu 2008, zcela jistě by v takovém případě bylo možno uzavřít, že dlužníkův úkon ze dne 3. října 2008 k jeho úpadku vedl, neboť po vyplacení částek dle rozhodnutí jediného společníka žalovanému již dlužník nebyl schopen (nedostávalo se mu k tomu prostředků) zcela dostát svým závazkům a v plném rozsahu uspokojit všechny své věřitele, jejichž pohledávky byly splatné (což uznal i dlužník tím, že dne 25. září 2009 podal insolvenční návrh, v němž uvedl více než třicet neuhrazených závazků splatných před 3. říjnem 2008 a promítlo se to následně i v rozhodnutí o úpadku dlužníka z 18. června 2009).

11/ Proto je věcně správný i vyhovující výrok rozsudku insolvenčního soudu (s opravou chyby v datu rozhodnutí jediného společníka).

Proti té části prvního výroku rozsudku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu ve vyhovujícím výroku o věci samé, podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o zásadní právní význam napadeného rozhodnutí ve věci samé (tedy o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu - dále též jen „o. s. ř.“), namítaje, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř.) a požaduje, aby Nejvyšší soud v dovolání napadeném rozsahu zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc potud vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud pokládal rozhodnutí jediného společníka za právní úkon. Přitom podle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1193/2007 a sp. zn. 29 Cdo 3646/2008, z nichž soudy vyšly, není rozhodnutí jediného společníka právním úkonem.

Jde tedy (dle dovolatele) o zjevný rozpor mezi výroky soudů a dosavadní judikaturou Nejvyššího soudu. Není-li rozhodnutí jediného společníka právním úkonem, je otázka jeho (ne)účinnosti jako právního úkonu irelevantní. Podle citované judikatury Nejvyššího soudu není usnesení valné hromady (respektive rozhodování jediného společníka vykonávajícího její působnost) jednáním

dlužníka. Analogické uplatnění ustanovení týkajících se výkladu a platnosti právních úkonů (jež judikáty Nejvyššího soudu připouštějí a jimiž soudy argumentují též), na tomto závěru nic nemění.

Dovolatel rovněž zdůrazňuje nesouhlas se závěrem odvolacího soudu, že bez určovacího rozsudku o neúčinnosti úkonu dlužníka by se do majetkové podstaty dlužníka nemohlo dostat žádné plnění z tohoto úkonu.

Mínil, že žalobkyně (jestliže měla rozhodnutí jediného společníka za rozporné s právními předpisy) mohla podat žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí, jak to pro tyto případy umožňuje obchodní zákoník.

Existenci vady, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.) spatřuje dovolatel v tom, že soudy rozhodly na základě skutečností, které vůbec nebyly předmětem dokazování, a tedy v něm nemají oporu.

Konkrétně jde o stanovení okamžiku, kdy se měl dlužník dostat do úpadku. Soudy shodně dospěly k závěru, že žalovaný neprokázal, že dlužník nebyl v době přijetí rozhodnutí jediného společníka v úpadku, přestože byl (žalobkyní) předložen znalecký posudek, ze kterého tato skutečnost jednoznačně vyplývá (disponibilní finanční prostředky dlužníka několikanásobně převyšovaly veškeré jeho splatné i nesplátané závazky), na což dovolatel během řízení opakovaně poukazoval. V řízení nebyl předložen žádný důkaz, který by zpochybnil závěry znaleckého posudku.

Soudy tedy rozhodly (usuzuje dovolatel) podle své vlastní (ničím nepodložené) úvahy. Stručná argumentace odvolacího soudu, opírající se o insolvenční návrh dlužníka z doby mnohem pozdější, nemůže obstát, stejně jako argumentace odvolacího soudu opírající se o R 80/2011. Kdyby byl v rámci dokazování správně zjištěn skutkový stav věci, bylo by zřejmé (jak ostatně - mimo jiné - vyplývá ze znaleckého posudku), že závazky dlužníka byly v době rozhodování jediného společníka zcela kryty finančními prostředky dlužníka (nikoliv pohledávkami).

Dovolatel se neztotožňuje ani se závěrem odvolacího soudu, že kdyby neobstál závěr, že dlužník byl v úpadku v říjnu 2008, zcela jistě by bylo možno uzavřít, že dlužníkův úkon ze dne 3. října 2008 k jeho úpadku vedl.

Dovolatel „nerozumí“ tomu, na základě jakých důkazů odvolací soud k tomuto závěru dospěl, když v řízení nebyly zkoumány příčiny dlužníkova úpadku (ač k tomu dovolatel nabízel důkazy). Soudy však k těmto důkazům z neznámých důvodů nepřihlédly, ani se s nimi nevypořádaly, což dovolatel považuje za zásadní vadu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout (jako nepřipustné), popřípadě zamítnout.

K dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. žalobkyně uvádí, že odvolací soud v napadeném rozhodnutí nepolemizuje s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu o tom, že usnesení valné hromady není právním úkonem, protože jím nedochází ke vzniku, změně nebo zániku právních vztahů vně společnosti. Odvolací soud poukazuje na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3646/2008, ze kterého vyplývá, že za určitých okolností je analogická aplikace ustanovení, která upravují výklad a platnost právních úkonů, nutná také na ustanovení valné hromady nebo rozhodnutí jediného akcionáře při výkonu působnosti valné hromady.

Rozhodnutí jediného společníka z 3. října 2008, o rozdělení zisku ve výši 1.565.000,- Kč a jeho výplatě, vedlo k výplatě zisku přesto, že dlužník byl v té době již prokazatelně v úpadku a měl řadu věřitelů s neuspokojenými pohledávkami. V důsledku rozhodnutí jediného společníka tak došlo ke zvýhodnění některých věřitelů (žalovaného) na úkor věřitelů ostatních ve smyslu § 241 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona. Soudy tedy postupovaly správně, jestliže dospěly k závěru, že na rozhodnutí

jediného společníka je třeba analogicky nahlížet jako na právní úkon dlužníka, který je neúčinný ve smyslu ustanovení § 241 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona, neboť jde o zvýhodňující úkon, který dlužník učinil v době, kdy již byl v úpadku.

K dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. poukazuje žalobkyně za to, že soudy o věci rozhodly na základě řádně provedeného dokazování v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů. Dovolatel v podstatě namítá neúplnost a nesprávnost zjištění skutkového stavu věci, která však není dovolacím důvodem podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. V souladu s platnou právní úpravou platí, že nesprávnost skutkových zjištění lze zpochybnit pouze dovolacím důvodem dle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř., jenž je ale v této věci nepřipustný.

S přihlédnutím k době vydání dovolání napadeného rozhodnutí je na danou věc zásadně uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 29. prosince 2011 (tj. naposledy ve znění zákona č. [188/2011](#) Sb.).

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí v této věci jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nejvyšší soud shledává dovolání v této věci přípustným dle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., když zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje řešení otázky, zda neúčinným právním úkonem dlužníka ve smyslu ustanovení § 235 a násl. insolvenčního zákona může být i rozhodnutí jediného společníka v působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným. Potud jde o otázku dovolacím soudem v insolvenčních souvislostech neřešenou.

Nejvyšší soud se - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval nejprve tím, zda je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř., tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 235 insolvenčního zákona neúčinnými jsou právní úkony, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných. Za právní úkon se považuje též dlužníkově opomenutí (odstavec 1). Neúčinnost dlužníkových právních úkonů se zakládá rozhodnutím insolvenčního soudu o žalobě insolvenčního správce, kterou bylo odporováno dlužníkovým právním úkonům (dále jen „odpůrcí žaloba“) [odstavec 2].

Podle § 241 insolvenčního zákona zvýhodňujícím právním úkonem se rozumí právní úkon, v jehož důsledku se některému věřiteli dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu (odstavec 1). Zvýhodňujícím právním úkonem se rozumí pouze právní úkon, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku, nebo právní úkon, který vedl k dlužníkovu úpadku. Má se za to, že zvýhodňující právní úkon učiněný ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, je úkonem, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku (odstavec 2). Zvýhodňujícími právními úkony jsou zejména úkony, kterými dlužník a/ splnil dluh

dříve, než se stal splatným, b/ dohodl změnu nebo nahrazení závazku ve svůj neprospěch, c/ prominul svému dlužníku splnění dluhu nebo jinak dohodl anebo umožnil zánik či nesplnění svého práva, d/ poskytl svůj majetek k zajištění již existujícího závazku, ledaže jde o vznik zajištění v důsledku změn vnitřního obsahu zastavené věci hromadn(odstavec 3). Zvýhodňujícím právnímu úkonu lze odporovat, byl-li učiněn v posledních 3 letech před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, anebo v době 1 roku před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch jiné osoby (odstavec 4). Zvýhodňujícím právním úkonem není a/ zřízení zajištění závazku dlužníka, obdržel-li za ně dlužník současně přiměřenou protihodnotu, b/ právní úkon učiněný za podmínek obvyklých v obchodním styku, na základě kterého dlužník obdržel přiměřené protiplnění nebo jiný přiměřený majetkový prospěch, a to za předpokladu, že nešlo o úkon učiněný ve prospěch osoby dlužníkovi blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, a že osoba, v jejíž prospěch byl úkon učiněn, nemohla ani při náležitě pečlivosti poznat, že dlužník je v úpadku, nebo že by tento úkon mohl vést k úpadku dlužníka, c/ právní úkon, který dlužník učinil za trvání moratoria nebo po zahájení insolvenčního řízení za podmínek stanovených tímto zákonem (odstavec 5).

Výše citovaná ustanovení insolvenčního zákona nedoznala změn od rozhodnutí o úpadku dlužníka (18. června 2009) do vydání napadeného rozhodnutí.

Nejvyšší soud úvodem podotýká, že k mezím rozhodování o odpůrčí žalobě insolvenčního správce podle § 235 a násl. insolvenčního zákona se zčásti vyjádřil již v rozsudku ze dne 27. února 2014, sp. zn. 29 Cdo 677/2011, v němž na dané téma uzavřel, že:

1/ Podle ustanovení § 235 a násl. insolvenčního zákona lze odporovat jen právním úkonům dlužníka.

2/ Ponechají-li se stranou právní úkony, které dlužník učinil poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, v rozporu s ustanoveními § 111 a § 246 odst. 2 insolvenčního zákona, lze podle ustanovení § 235 až § 243 insolvenčního zákona odporovat jen těm právním úkonům dlužníka, jež jsou taxativně vypočteny v ustanoveních § 240 až § 242 insolvenčního zákona.

3/ Projev vůle, jímž dlužník plní dluh (peněžitý závazek) svému věřiteli, je právním úkonem ve smyslu ustanovení § 34 obč. zák., jelikož jde o projev vůle směřující k zániku povinnosti splnit dluh (závazek). Takovým právním úkonem je i projev vůle, jímž třetí osoba plní dluh (peněžitý závazek) dlužníkovi věřiteli se souhlasem dlužníka ve smyslu § 332 odst. 1 obch. zák.

4/ Závěr formulovaný v předchozím odstavci neodporuje obsahu usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 531/2003, neboť splněním dluhu (závazku), a tedy projevem vůle směřující k zániku dluhu (závazku) [právním úkonem], není každý bankovní převod peněžních prostředků ani každý výběr peněžních prostředků v hotovosti nebo (v intencích zkoumaného usnesení) každý výběr peněžních prostředků z pokladny podnikatele.

Také dřívější úpadková úprava (v režimu zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007 - dále též jen „ZKV“) měla (ve spojení s ustálenou judikaturou) za odporovatelné nebo neúčinné jen „právní úkony“ dlužníka (úpadce). Ohledně „ze zákona“ neúčinných právních úkonů dlužníka (úpadce) srov. § 4a odst. 1 písm. a/, § 5d odst. 1 písm. d/, § 9c § 14 odst. 1 písm. a/ a § 15 ZKV a ohledně odporovatelných právních úkonů dlužníka (úpadce) srov. § 16 ZKV ve spojení s § 42a zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“). V judikatuře srov. k tomu shodně např. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. června 2007, Opjn 8/2006, uveřejněné pod číslem 74/2007 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, str. 459-461 (739-741) nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Odo 788/2006, uveřejněný pod číslem 114/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

Judikatura Nejvyššího soudu je též ustálena v závěru, podle kterého usnesení valné hromady obchodní společnosti sice není „právním úkonem“ společnosti, jde však - v intencích § 2 odst. 1 obč.

zák. - o „jinou skutečnost“, se kterou zákon v konkrétních, v něm určených, případech spojuje vznik, změnu nebo zánik právních vztahů (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. ledna 1998, sp. zn. 1 Odon 60/97, uveřejněného pod číslem 64/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Závěr, že stejný charakter jako rozhodnutí valné hromady obchodní společnosti má i rozhodnutí jediného společníka obchodní společnosti v působnosti valné hromady, tedy, že rozhodnutí jediného společníka obchodní společnosti v působnosti valné hromady sice není právním úkonem obchodní společnosti, je však - v intencích § 2 odst. 1 obč. zák. - „jinou skutečností“, se kterou zákon v konkrétních, v něm určených případech, spojuje vznik, změnu nebo zánik právních vztahů, se přitom podává již z výše zmíněných usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1193/2007 a sp. zn. 29 Cdo 3646/2008 (ve druhém z nich je citována další judikatura na dané téma).

Přitom v „konkursních souvislostech“ (v režimu zákona o konkursu a vyrovnání) Nejvyšší soud též již uzavřel, že rozhodnutí valné hromady dlužníka je neúčinným jednáním dlužníka ve smyslu ustanovení § 4a odst. 1 písm. a/ ZKV, bez zřetele k tomu, že nebylo „právním úkonem“ dlužníka (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007, uveřejněný pod číslem 80/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). K tomu lze dodat, že týž závěr by se prosadil i tam, kde rozhodnutí odporující ustanovení § 4a odst. 1 ZKV přijal místo valné hromady obchodní společnosti jediný společník obchodní společnosti v působnosti valné hromady (jak uvedeno výše, rozhodnutí jediného společníka má v dotčených souvislostech stejný charakter jako rozhodnutí valné hromady).

Nejvyšší soud pak pro danou věc uzavírá, že v posouzení otázky, zda odpůrcí žalobou ve smyslu ustanovení § 235 a násl. insolvenčního zákona lze odporovat rozhodnutí valné hromady obchodní společnosti nebo rozhodnutí jediného společníka obchodní společnosti v působnosti valné hromady (přijatému podle obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. prosince 2013) neshledává rozdíl mezi „konkursní“ úpravou (v režimu zákona o konkursu a vyrovnání) a úpravou „insolvenční“ (v režimu insolvenčního zákona) a nevidí důvod, pro který by ustálené judikatorní závěry zformulované na dané téma při výkladu odporovatelných a neúčinných právních úkonů dlužníka (úpadce) podle zákona o konkursu a vyrovnání neměly platit při výkladu odporovatelných a neúčinných právních úkonů dlužníka podle insolvenčního zákona.

Lze tedy shrnout, že odpůrcí žalobou ve smyslu ustanovení § 235 a násl. insolvenčního zákona lze odporovat též rozhodnutí valné hromady obchodní společnosti nebo rozhodnutí jediného společníka obchodní společnosti v působnosti valné hromady přijatému podle obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. prosince 2013.

Oponuje-li dovolatel shodnému závěru odvolacího soudu poukazem na možnost žalobkyně podat žalobu o určení neplatnosti rozhodnutí jediného společníka (v režimu ustanovení § 131 obč. zák.), pak přehlíží, že podstata neúčinnosti ve smyslu ustanovení § 235 a násl. insolvenčního zákona tkví právě v tom, že neúčinností právního úkonu není dotčena jeho platnost; v insolvenčním řízení však dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů náleží do majetkové podstaty (srov. § 236 odst. 1 insolvenčního zákona).

K dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. Nejvyšší soud uvádí následující:

Namítá-li dovolatel v rámci takto ohlášeného dovolacího důvodu, že soudy při posouzení otázky, zda rozhodnutí jediného společníka bylo přijato v době, kdy byl dlužník v úpadku, rozhodly na základě skutečností, které vůbec nebyly předmětem dokazování, a tedy v něm nemají oporu, pak - posuzováno podle obsahu - uplatňuje dovolací důvod dle § 241a odst. 3 o. s. ř., jenž (podle dikce tohoto ustanovení) nemá u dovolání přípustného podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. k dispozici.

Nelze-li prostřednictvím tohoto argumentu zpochybnit závěr, že rozhodnutí jediného společníka bylo přijato v době, kdy dlužník byl v úpadku (vybudovaný na skutkových závěrech ze znaleckého posudku a z listin, jež mu byly podkladem), pak již nemá smysl zkoumat, zda byl regulérně přijat závěr, že kdyby dlužník ještě nebyl v úpadku, rozhodnutí jediného společníka by k dlužníkovu úpadku vedlo. Jen pro úplnost lze v těchto souvislostech (k dovolatelovu poukazu na jeho důkazní návrhy) uvést, že v závěru jednání, jež předcházelo jednání, při kterém insolvenční soud vynesl rozsudek, dovolatel uvedl, že nemá další návrhy na doplnění dokazování, a v průběhu odvolacího řízení podle obsahu spisu též žádné důkazní návrhy neměl.

Jelikož vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se nepodávají ani ze spisu, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl, když dovolateli se jeho prostřednictvím nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

Výrok o nákladech dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když dovolání žalovaného bylo zamítnuto, čímž žalobkyni vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení.

Náklady žalobkyně v dovolacím řízení sestávají z odměny advokáta za jeden úkon právní služby (vyjádření k dovolání ze dne 14. února 2012), určené podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. prosince 2012 (srov. přechodné ustanovení obsažené v článku II vyhlášky č. [486/2012](#) Sb.).

Advokátu žalobkyně přísluší za tento úkon právní služby mimosmluvní odměna dle § 11 odst. 1 písm. k/ advokátního tarifu. Incidenční spor o odpůrcí žalobě (o určení neúčinnosti právního úkonu dlužníka) je ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 písm. a/ advokátního tarifu sporem o určení, zda tu je právní vztah nebo právo, u kterého se považuje (pro rozhodnou dobu) za tarifní hodnotu částka 25.000,- Kč. Tomu odpovídá (dle § 7 bodu 5. advokátního tarifu) mimosmluvní odměna ve výši 2.100,- Kč. Spolu s náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300,- Kč a s náhradou za 21 % daň z přidané hodnoty ve výši 504,- Kč (§ 137 odst. 3 o. s. ř.) tak dovolací soud přiznal žalobkyni k tíži žalovaného celkem částku 2.904,- Kč.

K důvodům, pro které byla odměna za zastupování určena podle advokátního tarifu, srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. května 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010, uveřejněný pod číslem 73/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Toto usnesení se považuje za doručené okamžikem zveřejnění v insolvenčním rejstříku; účastníkům incidenčního sporu se však doručuje i zvláštním způsobem.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)